

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ (СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ГРУПОЮ РИЗИКУ)

Викладач: кандидат педагогічних наук, доцент *Лещенко Олена Геннадіївна*

Кафедра: кафедра соціальної педагогіки та спеціальної освіти, VIII корпус, ауд. 219

E-mail: *leon22a@ukr.net*

Телефон: *(061)228-76-45*

Інші засоби зв'язку: *Moodle, Facebook Messenger, Telegram*

Освітня програма, рівень вищої освіти		Соціальна педагогіка Бакалавр				
Статус дисципліни		Нормативна				
Кредити ECTS	3	Навч. рік	2020-21	Рік навчання 3	Тижні	14
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів ¹		2	Лекційні заняття – 10 Практичні заняття – 10 Самостійна робота – 70	
Вид контролю	Залік					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4222#section-0			
Консультації:			Консультації: <ul style="list-style-type: none"> у дні проведення лекцій і практичних занять особисті – за розкладом консультацій викладачів кафедри соціальної педагогіки VIII корпус, ауд. 219; дистанційні – CISCO Webex, Zoom, за попередньою домовленістю			

ОПИС КУРСУ

Мета курсу : ознайомлення майбутніх соціальних педагогів / соціальних працівників з теоретико-практичними основами соціально-педагогічної роботи з «групами ризику».

Дисципліна розрахована на один семестр. Курс присвячено сутності категорії «групи ризику», особливостям фізичного, психічного та соціального розвитку та поведінки дітей та молоді «групи ризику», специфіці та особливостям соціально-педагогічної роботи з такою категорією дітей; вивченню специфічних форм та методів соціально-педагогічної роботи з різними категоріями груп ризику.

Цей курс формує у фахівців стратегії й тактики соціально-педагогічної роботи з різними категоріями груп ризику.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент **зможє**:

- діагностувати потреби та визначати соціальні проблеми «груп ризику»;

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

- розробляти програму соціально-педагогічної, корекційно-реабілітаційної роботи із дітьми групи ризику;
- застосовувати такі методи соціально-педагогічної роботи як методи виховання, методи соціально-педагогічної допомоги, методи корекційного впливу, сімейні групові наради;
- оцінювати ефективність корекційних програм.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани практичних занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань розміщені на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4222#section-0>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи:

На кожен змістовий модуль необхідно передбачати проведення мінімум 2-х контрольних заходів: теоретичне завдання – контрольний захід, що діагностує рівень засвоєння теоретичних знань (види: тестування, опитування тощо), і практичне завдання – контрольний захід, що діагностує рівень сформованості вмінь і навичок (види: задача, порівняльний аналіз, проект, есе тощо).

Бали за кожен змістовий модуль усього, теоретичне і практичне завдання конкретно викладач визначає самостійно залежно від складності виконання та інших критеріїв, але кількість балів усього за змістові модулі не може перевищувати 60.

Підсумкові контрольні заходи:

На підсумковий семестровий контроль необхідно також передбачити мінімум 2 контрольні заходи (теоретичне і практичне завдання), вагу кожного завдання викладач визначає самостійно, але загальна кількість за підсумковий семестровий контроль не може перевищувати 40 балів.

Стисло викласти вимоги до виконання підсумкових завдань, надати посилання на розгорнуті методичні рекомендації (посібник чи Moodle)

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Підготовка завдань до практичних занять. Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.	7	3	21
2	Презентація означеного завдання. Термін виконання: під час проведення практичних занять.	7	2	14
3	Проміжний контроль у вигляді понятійного диктанту Термін виконання: під час проведення лекційних, практичних занять	2	2-3	5
4	Контрольне тестування після вивчення першого розділу. Термін виконання: по завершенню вивчення першого розділу	1	10	10
5	Контрольне тестування після вивчення другого розділу.	1	10	10

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

	<i>Термін виконання: по завершенню вивчення другого розділу.</i>			
6	Залік (1 частина) – виконання творчого завдання <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	1	0-20	20
7	Залік (2 частина). Підсумкове тестування. <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	1	0-20	20
Усього		7		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

		Матеріали навчально-методичного комплексу
	Змістовий модуль 1	
1.	Тема 1. «Групи ризику», особливості їхнього функціонування	Плани лекцій і рекомендована література до них, плани практичних занять, методичні вказівки і рекомендована література, письмові завдання до планів практичних занять, запитання для підсумкового контролю, тестові завдання, розміщені в CE3H Moodle за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4222#section-0
2.	Тема 2. Соціально-педагогічна робота з дітьми девіантної поведінки та їх сім'ями.	
3.	Тема 3. Технологія соціально-педагогічного коригування моральних норм поведінки дітей молодшого шкільного віку.	
4.	Тема 4. Програма соціально-педагогічної та психологічної реабілітації дітей групи ризику.	
	Змістовий модуль 2	
5.	Тема 5. Методи соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю «групи ризику»	
6.	Тема 6. Соціально-корекційна робота з сім'ями дітей групи ризику.	
7.	Тема 7. Сімейні групові наради як метод розв'язання конфліктних ситуацій.	

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Архипова С.П., Майборода Г.Я., Тютюнник О.В. Методи та технології роботи соціального педагога : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / відп. за вип. Кальченко Н.; М-во освіти і науки, молоді та спорту. Київ : Слово, 2011. 492 с.
2. Бородулина С.Ю. Коррекционная педагогика : психолого-педагогическая коррекция отклонений в развитии и поведении школьников. Ростов н/Д.: «Феникс», 2004. 352 с.
3. Дивицына, Н. Ф. Социальная работа с детьми группы риска : краткий курс лекций для вузов. Москва : ВЛАДОС, 2008. 351 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi47/0038100.pdf>. – ISBN 978-5-691-01626-4.
4. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навчальний посібник для ВНЗ. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2008. 240 с.
5. Зиновьева Н.О., Михайлова Н.Ф. Психология и психотерапия насилия. Ребенок в кризисной ситуации. Санкт-Петербург : Речь, 2003. 248 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Golovanova/0012534.doc>
6. Индивидуальное сопровождение детей "группы риска" : метод. реком. / сост.: И.Ю. Савинова, А.М. Ковешникова. Ханты-Мансийск, 2012. 52 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi47/0038101.pdf>
7. Кибирев А.А., Сеньчукова И.В. Модель и технологии работы с детьми группы риска в условиях школы : учебно-методическое пособие. Хабаровск / ХК ИППК ПК, 2005. 73 с. URL: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&uact=8&ved=0CC0QFjADahUKEwjij6ztmdPIAhVq73IKHQfsBLg&url=http%3A%2F%2Fvsevteme.ru%2Fnetwork%2F1749%2Fattachments%2Fshow%3Fcontent%3D597943&usg=AFQjCNGUKqOcDTJclA8211BMN1o76Cmmfw>
8. Овчарова, Р. В. Справочная книга школьного психолога. 2-е изд. дораб. Москва : Просвещение, Учебная литература, 1996. 352 с.
9. Олиференко Л. Я., Шульга Т. И., Дементьева И. Ф. Социально-педагогическая поддержка детей группы риска : учеб. пос. для студ. высш. учеб. Заведений. Москва : Академия, 2008. 256 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi41/0032186.djvu>
10. Оржеховська В. М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх : Навчально-методичний посібник. Київ : ВіАн, 1996. 352с.
11. Паскаль О. В. Технології соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. для студ. 3-4 курсів зі спец. "Соціальна педагогіка" (за вимогами кредитно-трансферної системи навчання) рек. МОНУ. Харків : Бурун Книга, 2011. 288 с.
12. Психологічний супровід учнів "групи ризику" : метод. реком. / упоряд.: Р.В. Середа, Ю.В. Легенька. Рівне, 2010. 33 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi47/0038109.doc>
13. Работа с педагогически запущенными детьми: методические рекомендации / автор-составитель А. К. Лукина. Красноярск : РИО КрасГУ, 2003. URL: <http://vashpsixolog.ru/pedagogically-difficult-children/116-working-with-difficult-children/1126-rabota-s-pedagogicheski-zapushhennymi-detmi>
14. Словарь по социальной педагогике : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Авт.сост. Л. В. Мардахаев. Москва : Издательский центр «Академия», 2002. 368 с.
15. Сюрин С. Н., Симановская М. Е. Опыт социальной работы в школе с детьми группы риска и неблагополучными семьями : методическое пособие (в помощь социальному педагогу). Красногорск, 2004. 100 с. URL: <http://center-psi.ru/wp-content/uploads/2012/10/Opyit-soialnoy-raboty-v-shkole-s-detmi-gruppyi-riska-i-neblagopoluchnymi-semyami.-Posobie.pdf>
16. Харченко С.Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально-педагогічної діяльності : теорія і практика : Монографія. Луганськ : Альма-матер, 2006. 320 с.

17. Шакурова М. В. Методика и технологии работы социального педагога : лабораторный практикум. Воронеж : ВГПУ, 2002. 145 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi7/0007690.pdf>
18. Шульга Т.И., Слот В., Спаниард Х. Методика работы с детьми «группы риска». Москва : Изд-во УРАО, 1999. 104 с.

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. Також дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання самостійного письмового завдання з пропущеної теми.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі

---

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів тощо. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

ресурси, як *Wikipedia*, бази даних рефератів та письмових робіт (*Studopedia.org* та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них (за погодженням з викладачем).

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем. Адреси типу user123@gmail.com не приймаються!

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2020-2021 рр.

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2020-2021 н. р. (посилання на сторінку сайту ЗНУ)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методик проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yeds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9yfw9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvasik54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>